

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

V. De indiuiduo vago.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

conueniendi & disconueniendi. Ad argumentum in forma distinguenda est maioridem eodem modo cognitum non potest esse ratio conueniendi, & disconueniendi, concedo maiorem: diuerso modo cognitum, subdistinguo; idem adequatè, concedo; idem inadequatè, nego. Deinde distinguo minorem. Differentia indiuidualis Petri est ratio formalis disconueniendi in Petro: per se solam & distinctè cognitam, concedo; simul cum aliis confusè cognitæ, nego. Rursus eodem modo distinguo consequens: ergo non potest esse ratio disconueniendi: per se solam distinctè cognitam, nego; simul cum aliis confusè cognita constituendo aggregatum, in quo includantur plures differentie indiuiduales instar vnius obiecti representatæ, concedo.

Obicies, si ab vltimis differentiis potest abstrahi ratio communis, hæc ratio abstracta potest iterum contrahi per differentias, & ab his rursus poterit abstrahi communis ratio: ergo poterit in infinitum procedi. Posses eodem modo obicere: si ab homine, & equo abstrahitur ratio animalis, rursus hæc ratio poterit iterum contrahi ad hominem, & equum, & iterum abstrahi ab homine, & equo, & sic in infinitum dandas esse abstractiones. Respondeo has abstractiones, & contractiones non fieri per nouas formalitates, quæ in singulis abstractionibus reperiantur, sed per repetitionem eorundem conceptuum, si enim ab hoc, & illo indiuiduo abstrahas rationem communem, cum illam contrahas, repetes eosdem conceptus, quos ante abstractionem de indiuiduis distinctè cognitis habueras, & si iterum ab indiuiduis, ad quæ fuit contracta communis ratio, velis abstrahere, repetes eundem conceptum, quem antea elicueras, & de eodem obiecto eandem rationem per abstractionem omnino similem priori, & conceptum formalem tantum numero distinctum abstrahas, & si hac ratione in infinitum procedas, in infinitum eosdem conceptus repetes, in quo præter tui capitis defatigationem nullum inconueniens reperio: tibi consule.

Obicies vltimò contra vtramque conclusionem, quibus diximus non posse abstrahi rationem communem ab indiuiduis in opinione præscindente ex parte obiecti, bene tamen in præscindente ex parte actus. Idem fundamentum, quod sufficit ad præscindendum formaliter vnum ab alio, sufficit ad præscindendum obiectiue admissa possibilitate præcisionum obiectuarum, quia hoc fundamentum in vtraque sententia est obiectorum similitudo: ergo in vtraque sententia, aut in neutra admittenda est ratio communis indiuiduis. Respondeo à me probatum fuisse posse abstrahi rationem communem ab indiuiduis iuxta propriam sententiam tantum formaliter præscindente, contra quam conclusionem præcisè sumptam non procedit prædicta obiectio. Item probavi iuxta præscindente obiectiue non posse dari rationem communem indiuiduis, quod si ex alio capite probetur dandum esse semel admissis his obiectiuis præcisionibus duplex contradictorium inferretur, non præcisè ex conclusione à me tradita, sed ex eo quod hæc præcisiones obiectiue admittantur, quod potero libens admittere, quia ego nunquam has obiectiuas præcisiones possibiles esse admitto, sed repugantes, ac proinde quo plura absurda ex illa inferantur, mea magis sententia corroborabitur. Secundò responderi poterit ad præcisiones obiectiuas requiri inferius à quo extrahitur ratio communis omnis differentialis, adhuc expressè cognitum cognosci in ordine ad duo connotata distincta, quorum vnum fundet similitudinem, seu sit fundamentum ad cognoscendam rationem communem, & aliud fundet dissimilitudinem, seu sit fundamentum ad cognoscendam rationem communem, in qua differunt. Exempli gratiâ, homo, qui resoluitur in duos conceptus, vnum in quo conuenit cum equo, dicit ordinem ad sensationes, in ordine ad quas cognoscitur ratio conueniendi cum equo, & ad ratiocinationes, in ordine ad quas cognoscitur ratio disconueniendi ab equo, videlicet rationale. Similiter albedo resoluitur in conceptum genericum, in quo conuenit cum nigredine, dicit ordinem ad eandem potentiam, ad quam similem ordinem dicit nigredo, in ordine ad quam potentiam cognoscitur prædicatum genericum coloris, & dicit ordinem ad speciales actus distinctos à potentia, quos non terminat nigredo in ordine ad quos cognoscitur prædicatum differentiale. In hoc autem indiuiduo Petro, qui tantum dicit indistinctionem in se, & distinctionem à quolibet alio, non reperitur ordo realis ad vnum connotatum in ordine ad quod cognoscatur ratio aliqua conueniendi, & aliud distinctum

in ordine ad quod cognoscatur ratio disconueniendi, & ideo non potest ab illo obiectiua ratio præscindi, licet possit ex parte actus præscindi ab ipso, & ab alio inter se distinctis ex eo præcisè quod intellectus illa cognoscat sine connotatis, ex vi quorum apprehenditur expressè realis distinctio inter alia indiuidua, à quibus ratio communis abstrahi dicitur.

PUNCTUM IV.

De indiuiduo prædicabili.

Indiuiduum secundò intentionaliter sumptum definiuit Porphyrius, quod de vno tantum prædicatur. Alio modo, quod subicitur speciei. Posterior definitio explicanda est ex dictis Punct. 2. vbi explicui, quomodo indiuiduum subiciatur non solum speciei, sed etiam generi; speciei tanquam toti essentia, generi tanquam parti materiali.

Circa priorem definitionem docuit noster Toletus indiuiduum tantum prædicari de se ipso prædicatione identica, quem impugnant ferè omnes recentes, qui asserunt indiuiduum multis prædicationibus formalibus de ipso prædicari, quia prædicatio identica non est illa, in qua prædicatum identificatur cum subiecto, sic enim omnis vera prædicatio esset identica, sed in qua prædicatum, & subiectum omnino eodem modo significantur. Cum verò indiuiduum possit significari per diuersos formales conceptus, potest ex vi vnius poni ex parte prædicati, & ex vi alijs, quo diuerso modo significetur, poni ex parte subiecti, quod fit in his prædicationibus *hic homo est Petrus; hoc indiuiduum est Petrus; hoc animal rationale est Petrus*, quæ omnes sunt prædicationes formales, in quibus Petrus de se ipso prædicatur.

Ceterum aliud est prædicationem esse formalem, aliud prædicatum de subiecto formaliter verificari, quod explicui Controu. 3. Punct. 9. vbi dixi ad propositionem formalem sufficere prædicationem non omnino eodem modo significari, quo significatur subiectum, ad veritatem autem in sensu formali, & non in sensu identico requiri aliquem ordinem inter subiectum, & prædicatum, sicuti superioris ad inferius, aut accidentis ad subiectum, quæ ratione dixi plures prædicationes formales tantum esse veras sensu identico. Hac ratione existimo contingere in prædicationibus supra adductis, & in alijs similibus, in quibus hoc indiuiduum, v.g. Petrus, vel Ioannes est illarum prædicatum, in quo sensu explico Cardinalem Toletum, & illi assentior.

PUNCTUM V.

De indiuiduo vago.

Indiuiduum vagum opponitur certo, & determinato, quod definitur potest certares determinata, & singularis, quæ nequit demonstrari proprio nomine, vel termino distincto ex vi cognitionis. Dixi ex vi cognitionis, quia quodlibet indiuiduum existens habet suum esse determinatum, & demonstrari potest à cognoscente rem clarè, & perfectè. Dicitur autem vagum in ordine ad intellectum, qui non potest illud ex vi cognitionis determinatè assignare, vt cum dicimus, *aliquis homo currit*, licet Deus dicere possit, quis sit, qui currit, & in re vnus sit determinatus, ex vi tamen cognitionis respondentis his vocibus *aliquis homo currit*, quam elicit homo, non poterit idem homo aliâ cognitione non superueniente assignare Petrum currentem.

Hanc disunctionem in indiuiduo vago repertam docet Arriaga disp. 7. sect. 4. subsect. 4. oriri aliquando ex imperfectione cognitionis, vt cum audio hominem loquentem & non distinguo hominem loquentem à reliquis ab ipso distinctis, neque percipio, quis sit, qui loquitur, & ob hanc causam dicere non possum, hic homo loquitur, sed hic vel ille loquitur; quod est idem ac dicere aliquis homo loquitur. Docet insuper aliquando huiusmodi disunctionem oriri ex eo, quod obiecta indeterminatè ad aliquam rem requirantur, vt requiritur Missæ auditio ad non peccandum, non enim hæc auditio præ alijs requiritur, sed sub disunctione hæc vel illa. Melius docet Hurtad. disp. 7. sect. 9. huiusmodi disunctionem semper oriri ex imperfectione cognitionis, vt plurimum enim cum aliquid disun-

etiam requiritur ad effectum, est quia effectus disunctiue ponitur, ut cum dicimus hic vel ille equus requiritur ad equitandum, est, quia illud ad equitandum, non dicit hanc equitationem in particulari, ad hanc enim hic equus requiritur, & ad illam equus ille necessarius est.

3 Hanc rationem vidit Arriaga, & respondet, ideo ipsum in re singulari exemplum apponere, v.g. in auditione Missæ requisita ad non peccandum, seu ad negationem peccati, quod est effectus determinatus, & non requirit determinatam Missæ auditionem, sed hanc vel illam. Respondeo sufficere quamlibet auditionem Missæ ad non peccandum in re esse idem, ac opponi cum peccato omissionis circa præceptum audiendi Missam, hanc Missæ auditionem, & illam Missæ auditionem, & sic quamcumque aliam singularem, seu peccatum omissionis includere negationes omnium auditionum Missarum, ita ut destructa quacumque negatione auditionis Missæ per auditionem illi oppositam tanquam habitum priuationis destruat peccatum. In quo nihil vagum reperitur, licet vagè à nobis significetur, id enim quod nos significamus per hanc disunctionem, aliqua auditio Missæ requiritur ad non transgrediendum præceptum, in re est transgressionem præcepti includere negationes omnium auditionum Missarum, & quamcumque auditionem Missæ opponi cum sua negatione, & consequenter cum aggregato negationum, in quo consistit transgressio præcepti, quod in se includebat negationem destructam per auditionem Missæ. Aliter posset dici veritatem illam disunctiuam, aliqua auditio Missæ requiritur ad non peccandum, seu ad non transgrediendum præceptum, importare quamcumque Missæ auditionem, hanc videlicet per se sumptam, & sic illam actum absolute sufficientem esse omnibus aliis seclusis ad non transgrediendum præceptum, & non posse non transgredi præceptum absque omni auditione, seu nulla auditione Missæ existente, quod dicit necessitatem vniuersiusque auditionis, sub conditione negationum reliquarum auditionum, hæc enim est vera propositio: si absint omnes auditiones Missæ distinctæ ab ista, hæc necessario requiritur ad non transgrediendum præceptum de Missa audienda.

4 Idem dico de præcepto offerendi par turturum aut duos pullos columbarum, sicut enim intelligitur in præcepto audiendi Missam disunctio in hanc, & illam Missæ auditionem, sic in prædicto præcepto intelligenda est disunctio inter oblationem par turturum, & oblationem duorum pullos columbarum. Sunt etiam hæc intelligenda de non transgressionem præcepti, de adimplerione verò positiua, dicendum est physice diuersam adimplerionem præcepti esse factam per hanc Missæ auditionem ab adimplerione facta per illam Missæ auditionem; quia hæc adimplerio consistit in hac Missæ auditione, & ita deficiente hac Missæ auditione deficit hæc præcepti adimpletio, etiam si data illa Missæ auditione, deest alia adimpletio æquè sufficiens ad non esse peccati, quod dicit negationem omnium adimplerionum.

5 Eadem ratione respondendum est ad exemplum aliud, quod adducit idem Arriaga de igne singulari, qui non indiget ad sui existentiam hac actione præ omnibus aliis, sed hac vel illa contentus est, quia huiusmodi disunctio tantum dicit quamlibet actionem ex se esse sufficientem ad hoc, ut ex vi illius existat ignis, seu ignem sufficienter ex vi cuiuscumque, quæ assignetur, posse existere, & non posse existere sine omnibus simul sumptis, quod dicit necessitatem huius actionis ex suppositione, quod alia absint, & sic de reliquis omnibus.

6 Circa prædicabilitatem induidui vagi dicendum est ipsum non prædicari prædicatione pertinente ad aliquod vniuersale, quia terminus iste *aliquis homo*, quo indiuiduum vagum significatur non comprehendit omnes homines infra vnius significatos, sed ut plures & inter se distinctos, disunctio enim, quam terminus *aliquis* significat essentialiter connotat extremorum distinctionem. Hanc prædicationem *Petrus est aliquis homo*, esse formalem, tantumque verificari ratione identitatis inter subiectum & prædicatum, & non ratione alicuius ordinis, qui in his reperitur, ac proinde non esse veram in sensu formali, sed in sensu identico constat ex dictis Punct. 4. de indiuiduo secundò intentionaliter sumpto.

CONTROVERSIA VI.

De differentia, proprio, & accidenti.

QUINQUE differentiarum acceptiones adducit Porphyrius, apud omnes tamen recepta est diuisio differentia in communem, propriam, & propriissimam. Differentia propriissima absolute differentia dicitur, & tertium prædicabile constituit: differentia propria absolute proprium appellari consuevit, & constituit quartum prædicabile: differentia communis accidens nuncupatur, & quintum prædicabile constituit, de his omnibus in hac Controversia breuiter disputatio instituetur.

PUNCTUM PRIMUM.

Qualis sit diuisio differentia in communem, propriam, & propriissimam.

Inquirimus, an differentia communis, propria, & propriissima vniocè, vel analogicè, tantum conueniant, potestque questio intelligi de differentiis primò intentionaliter sumptis, in quo sensu in præsentiarum non tractatur, pendet enim ex aliis principiis, an videlicet à substantia, & accidenti possit abstrahi communis ratio, & an à conceptu metaphysico differentia propriissima possit abstrahi aliqua ratio communis, quas questiones propriis locis expendo. Potest etiam intelligi questio de differentiis secundò intentionaliter sumptis, quatenus sunt vniuersales respectu suorum inferiorum, in quo sensu vniocè conuenire ostendam Controu. 7. Punct. ... Rursus potest questio procedere de differentiis secundò intentionaliter sumptis in ordine ad rationem communem, quam contrahunt, & speciem, quam cum ratione communi constituunt, in quo sensu in præsentiarum exagitur.

2 Affirmant nostri Conimbricenses hic hanc diuisionem esse vniocam. Assentior Patri Rubio cum aliis afferenti diuisionem hanc non esse vniocam sed analogam. Ratio esto: tantum differentia propriissima simpliciter & absolute contrahit genus, & constituit speciem: ergo tantum differentia propriissima simpliciter & per se conuenit ratio differentia. Probo antecedens: risibile, quæ est differentia propria, est quid superueniens speciei iam constitutæ: ergo illam non constituit: ergo neque diuidit genus, quia eo ipso quod species sit constituta intelligitur iam genus diuisum, & contractum ad speciem per differentiam propriissimam: ergo quando aduenit differentia propria nihil superest constituendum, aut contrahendum. Confirmatur: risibile (idem dico de quacumque alia passione) non facit per se differre hominem ab equo, ergo non conuenit illi ratio faciendi differre. Probatur antecedens: homo differt ab equo per suam essentiam, & per id per quod constituitur. Sed risibile non est essentia hominis, neque id, per quod homo constituitur: ergo homo non differt ab equo per risibile: ergo animal commune homini, & equo non contrahitur ad hominem per risibile: ergo risibile propriè non contrahit genus, neque propriè constituit speciem: ergo non conuenit vniocè cum differentia propriissima, cuius munus est per se ipsam speciem primò constituere, & genus contrahere. Denique hoc sibi vult proloquium illud, differentia propriissima facit aliud, & communis, & propria faciunt alterum, hoc est, differentia propriissima facit speciem, quam constituit ab alia simpliciter differre, & esse aliud ab omni illo, quod formaliter constituitur per aliam differentiam, & communis & propria tantum reddunt subiectum alteratum, quod salua eadem essentia, quam habebat, constituunt formaliter habens aliud accidens essentie superueniens.

Dices